XV a. – XVI a. pradžia datuojama puošni odinė piniginė su apkalėliais ir sagtimis (*kapas 16, skeletas II*) (1 pav.). Taip pat rasti trijų geležinių peilių fragmentai, trys smeigtukai, dvi geležinės diržų sagtys, du variniai žiedai, geležinių žirklių fragmentas, LDK Aleksandro (1492–1506 m.) denaras (*kapas 94 skeletas II*) (2 pav.). Pagal kapuose aptiktas įkapes galima daryti prielaidą, jog šioje kalvoje buvo laidota XV–XVI a.

Viršutiniame žemių sluoksnyje ir gamyklos statybos metu suardytose senkapio vietose permaišytose žemėse aptikti negausūs archeologiniai radiniai: 1857 m. Aleksandro I „denežka“, buitinės keramikos šukių, plokštinių ir dubeninių koklių, stiklinių indų fragmentų. Radiniai datuojami XVII–XX a. Taip pat surinkta daug kaulų iš suardytų kapų. Atlikus kaulų grupinę identifikaciją, nustatyta, kad jie priklausė ne mažiau kaip 110 asmenų. Archeologiškai ištirtame 480 m^2 plote buvo palaidota ne mažiau kaip 260 asmenų.

2 pav. LDK Aleksandro (1492–1506 m.) denaras iš kapo 94. *R. Butrimaitės nuotr.*
Fig. 2. A penny of Grand Duke Alexander of Lithuania (1492–1506) from burial 94.

EXCAVATIONS AT AGUONŲ ST. 10 IN VILNIUS

In 2006 excavations were conducted in Vilnius at Aguonų St. 10. An area of 480 m^2 was excavated during them. An old cemetery was found on top of the high sandy hill. In the cemetery were found 109 burials, in which were discovered the skeletons or partial skeletons of 150 individuals. Some of the individuals had been buried in coffins. In addition, many bones from destroyed graves were collected. It was established that they belonged to at least 110 people. After performing an anthropological analysis of the discovered bones, many cases of joint inflammation and healed broken bones were established. The individuals had been buried in various directions. The prevalent direction was with the head to the SW and W. According to the grave goods discovered in the graves (a leather purse with metal plates and buttons (Fig. 1), knife fragments, pins, belt buckles, rings, a scissor fragment, and a penny (*denarius*) of Grand Duke Alexander of Lithuania (Fig. 2)), it is possible to draw the conclusion that they were buried on the hill in the 15th–16th centuries.

ŽVALGOMIEJI TYRINĖJIMAI ROTUNDO G. 4A, VILNIUJE

Robertas ŽUKOVSKIS

2006 m. vykdyti žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai Vilniuje, A. Rotundo g. 4A. Tyrinėjimai vykdyti sklype, esančiame A. Rotundo g. R pusėje. Sklypo Š, R ir P pakraštys buvo užstatytas vienaukščiais mūriniais gamybinės paskirties pastatais. Nugriovus šiuos statinius, sklype numatyta statyti daugiaaukštį gyvenamąjį namą. Žvalgomųjų archeologinių

tyrinėjimų tikslas – nustatyti, ar šioje vietoje yra susiformavęs kultūrinis sluoksnis, ištirti jo pobūdį, storį ir būklę. Iškasti 5 šurfai (ištirtas 20 m^2 plotas). Sklypo P dalyje (šurfe 5) aptiktas *griautinis kapas* bei dar vieno kapo duobės kraštas. Žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų išvada – būtina sklypą išsamiai ištirti. Archeologinių tyrinėjimų metu ištirtas 1787 m^2 plotas.

1991 m., kasant tranšėją šilumos tinklams ties pastatu J. Jasinskio g. 3, 1,7–1,8 m gylyje aptikti pavieniai palaidojimai karstuose. Rasti trys griautiniai kapai. Mirusieji laidoti karstuose sukryžiuotomis ant krūtinės rankomis, galvomis orientuoti į V. Aptikti kapai leidžia daryti prielaidą, jog šioje vietoje (Pogulianko s ir Lukiškių priemiesčių sandūroje), ties J. Jasinskio (buvusi Torgovaja, vėliau Jaroslavskaja) gatve galėjo būti kapinės. Jei šioje teritorijoje veikė kapinės, jos turėjo būti uždarytos iki XIX a. vidurio, nes nuo XIX a. antrosios pusės ši miesto dalis buvo sparčiai užstatoma. Kapinės veikiausiai naudotos trumpą laiką (jos nepažymėtos Vilniaus miesto planuose). Veikiausiai čia laidoti užkrečiamų ligų epidemijų metu mirę žmonės.

2006 m. pradėti žemės kasimo darbai visame užstatomo sklypo plote. Tuo pat metu vykdyti archeologiniai tyrinėjimai. Iš pradžių nukastas apie 1–1,5 m storio viršutinis sujauktas sluoksnis – pilka žemė, maišyta su statybinėmis ir buitinėmis XIX–XX a. šiukšlėmis. Šis sluoksnis nukastas mechanizuotai, naudojant specialų (bedantį) kaušą, kuriuo galima lygiai nuskusti žemės paviršių. Pasiekus smėlio ir priemolio sluoksnį, išryškėjo stačiakampio formos kapų duobės. Kai kurie duobių kontūrai tarpusavyje jungėsi. Todėl jiems skirtas vienas kapo numeris. Kapai išsidėstę sklypo centrinėje ir P dalyje. Dalis kapų suardyti įvairių požeminių komunikacijų tiesimo metu.

Tyrinėjimų metu aptikti 56 kapai. Juose rasti 85 žmonių skeletai. Dalyje kapų aptikta po 2–5 skeletus (žmonės palaidoti vienas šalia kito arba keliais lygiais). Daugumos mirusiųjų galvos orientuotos V arba ŠV krypti-

1 pav. Pakabinamas varinis kryželis. *R. Butrimaitės nuotr.*
Fig. 1. Copper cross pendant.

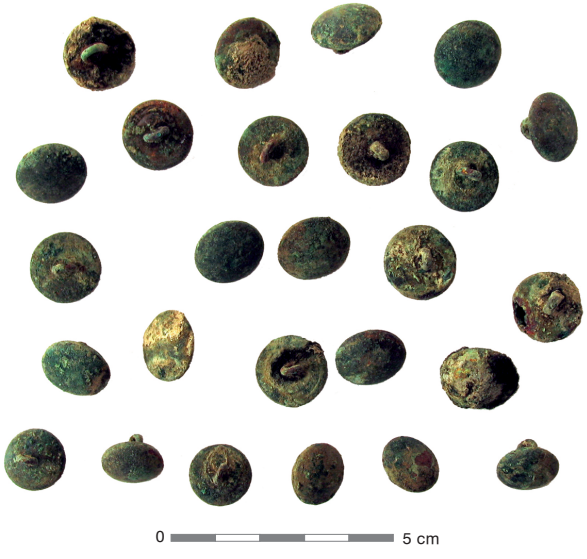

2 pav. Varinės sagos iš kapų. *R. Butrimaitės nuotr.*
Fig. 2. Copper buttons from burials.

mi. Tik penkiuose kapuose (*kapai 5, 14, 28, 36, 51 (skeletas III)*) mirusieji palaidoti R ir PR kryptimi. Mirusieji laidoti tvarkingai: aukštielninki, rankos sudėtos krūtinės, juosmens ar dubens kaulų srityje, kojos ištiestos. Tarp mirusiųjų – 72 vyrai, 2 moterys ir 8 vaikai. Vyrų amžius nuo 16–18 iki 50 m. Dauguma jų 30–40 m. (22), 25–35 metų (13), 20–30 m. (8) amžiaus. Vaikų amžius – nuo 0 iki 8–10 m. Keturiose kapų duobėse (*kapai 7, 31, 37, 38*) neaptikta jokių palaikų pėdsakų. Dalyje kapų išliko geležinės kaltinės vinys ir sutręšusios medienos pėdsakų. Galima teigti, jog mirusieji laidoti karstuose.

Kapuose 5, 21 (skeletas II) mirusieji palaidoti po autopsijos (nupjautas kaukolės skliautas), *kapuose 1, 12, 56 (skeletas II)* – amputuotomis kojomis be gijimo žymių. Kape 1 tarp mirusiojo kojų padėta dar viena amputuotos kito individo kojos dalis.

Aštuoniuose kapuose (*kapai 3 (skeletai I, II), 14 (skeletas II), 16, 20 (skeletas I), 32, 44, 55, 56 (skeletas II)*) kaklo ir krūtinės srityje rasti panašaus dydžio (36–52x17–26 mm) pakabinami pravoslaviški variniai kryželiai (1 pav.). Plokštelės, kurių plotis 6–9 mm, storis 1–2 mm, ornamentuotos panašaus stiliaus ornamentu.

Dešimtyje kapų rastos varinės sagos (2 pav.). Šešiuose kapuose (*kapai 6 (skeletas I), 11, 32, 43, 45, 50*) rasta po vieną ar dvi plokščias ar išgaubtas 17–20 mm skersmens sagas. Keturiuose kapuose (*kapai 25 (skeletas I), 39, 40, 49*) aptikta nuo 16 iki 26 sagų. Plokščių ir išgaubtų sagų skersmuo – 14–24 mm. Pagal sagų išdėstymą galima teigti, jog jos buvo prisiūtos keliomis eilėmis. Nors sagų paviršiuje nėra jokių ženklų ar įrašų, veikiausiai tai kareiviškos uniforminės (XIX a. Rusijos imperijos laikų) sagos. Iš kitų radinių paminėtinas varinis 29x51 mm dydžio „*lelyvos*“ formos medalionas (*kapas 18 (skeletas II)*), varinis 22 mm skersmens žiedas (*kapas 43*), dvi geležinės batų pasagėlės (*kapas 49*).

Tai, kad dauguma mirusiųjų – 20–40 m. amžiaus vyrai, taip pat rastos uniforminės sagos, leidžia daryti prielaidą, jog šioje vietoje palaidoti carinės Rusijos armijos kareiviai ar karininkai. Osteologinės kaulų analizės metu nenustatyta jokių mirtinų sužeidimų (tik kelios kojų amputacijos be gijimo požymių). Mirties priežastis veikiausiai buvo užkrečiamų ligų epidemija. Spėjama, jog šioje vietoje XIX a. viduryje galėjo būti choleros aukų kapinės (žr. G. Prancūzevičienė, Kapinių, buvusių sklype Vilniuje, J. Jasinskio g. 37, istoriniai tyrimai. 1991, *PRI archyvas*).

EVALUATION AT ROTUNDO ST. 4A IN VILNIUS

In 2006 an field evaluation was conducted in Vilnius at A. Rotundo St. 4A. An area of 1787 m^2 was excavated. 56 burials were discovered during the investigations. 85 human skeletons (72 males, 2 females, and 8 children) were found. The individuals were buried in coffins, the majority oriented with their heads to the W. Russian Orthodox copper crosses (Fig. 1) were found in the neck or chest area in eight burials. Copper buttons were found in ten of the burials (Fig. 2). These were probably military uniform buttons. That the majority of the individuals were males 20–40 years of age as well as that uniform buttons were found allows one to draw the conclusion that Tsarist Russian army soldiers or officers were buried at this site. No fatal injuries were established during an osteological analysis of the bones. It is conjectured that a cemetery for cholera victims had been at this location in the mid-19th century.